

B.I.R.

3952

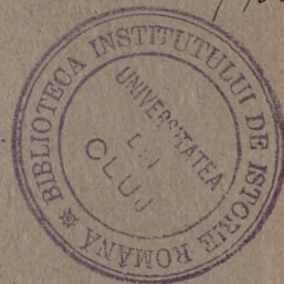
ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL XII MEM. 16

441

CONTRIBUȚII LA ISTORIA MODERNĂ A GALAȚILOR

DE

N. IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI

1932

	Lei
TOMUL IX (1928-29)	200.—
N. IORGA. Cronicele turcești ca izvor pentru istoria Românilor.	12.—
N. IORGA. Portretele Domnilor noștri la muntele Athos.	20.—
D. ONCIUL. Români și Unguri în trecut.	15.—
S. GREAVU-DUNĂRE. Bibliografia Dobrogei, 425 a. Hr. — 1928 d. Hr.	80.—
N. IORGA. Portrete și lucruri domnești nou-descoperite.	20.—
N. IORGA. Comemorarea lui Francesco Petrarca.	10.—
N. IORGA. Un boier de provincie în timpul Eteriei și Reg. Organic.	10.—
Păr. H. INGIGIAN. Mărturii armenesti despre Valahia și Moldova.	35.—
G-ral R. ROSETTI. Rapoarte daneze asupra războiului din 1877-1878.	10.—
TOMUL X (1929)	400.—
G-ral R. ROSETTI. Câteva săbii ale lui Constantin Brâncoveanu.	15.—
CL. ISOPESCU. Documenti inediti della fine del Cinquecento.	70.—
N. BĂNESCU. Acte venețiene privitoare la urmașii lui Petru-Vodă Șchiopul.	60.—
G. SOFRONIE. Principiul naționalităților în Dreptul Internațional public.	100.—
N. IORGA. Originea moldoveană a lui Enăchiță Văcărescu.	8.—
I. LUPAȘ. «Chronicon Dubnicense» despre Ștefan-cel-Mare.	10.—
P. P. PANAITESCU. Miron Costin, Istoria în versuri polone.	85.—
N. IORGA. I. Intre Domnii Moldovei și ai Țării Românești, cum se făcea corespondența; II. Zugravi noi și vechi.	10.—
N. IORGA. Scrisori domnești din arhivele dela Stockholm.	20.—
TOMUL XI (1930)	340.—
N. IORGA. Există o scrisoare de trădare a lui Mihai Viteazul?	30.—
G-ral R. ROSETTI. I. Știri mărunte și note relative la istoria armamentului la noi; II. Când s'a adoptat steagul tricolor la noi.	20.—
G. BALȘ. I. Biserica din Luțeni; II. Pridvorul bisericilor moldovenești.	50.—
S. MEHEDINȚI. Coordonate etnografice. Civilizația și cultura.	60.—
N. IORGA. I. Originea lui Ștefan Răzvan; II. Petrecerea lui Vasile Lupu în exilul dela Constantinopol.	10.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei-Basarab. I. Armamentul.	25.—
N. IORGA. Octoihul Diacului Lorinț.	15.—
ANDREI RĂDULESCU. Juristul Andronache Donici.	30.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei-Basarab. II. Organizarea.	25.—
ION I. NISTOR. Decorarea lui Avram Iancu și a camarazilor săi.	55.—
ANDREI RĂDULESCU. Asemănări între ideile primitive ale poporului din Bretania și ale poporului român.	20.—
TOMUL XII (1931)	
ANDREI RĂDULESCU. Influența belgiană asupra Dreptului român.	25.—
N. IORGA. Un pact de familie și o nuntă domnească în 1587.	7.—
N. IORGA. La chronologia vechilor Domni Moldoveni.	5.—
N. IORGA. Pretendentul Nicolae Basarab în Elveția.	5.—
ION I. NISTOR. Opera d-lui N. Iorga.	10.—
ION I. NISTOR. Un român iscoadă la 1683 în tabăra Regelui Sobieski la Viena.	20.—
N. IORGA. Testamentul lui Nicola Nicolau	12.—
N. IORGA. Apelul către unire al lui Cuza-Vodă la 1859	5.—
N. IORGA. Un nou izvor cu privire la Mihai Viteazul și Radu-Șerban	12.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei Basarab. III. Tactica.	50.—
N. IORGA. «Moștenii» din Cremenari.	18.—
N. IORGA. Mormântul Doamnei Neaga și a neamului ei.	5.—
N. IORGA. I. Pedagogia unui jurisconsult fanariot din București la 1780.	
II. Intoarcerea unei pribege: Doamna Maria Minio.	15.—
N. IORGA. Contribuții la istoria modernă a Galaților.	20.—
AL. LĂPEDATU. Din grijile și greutățile unei domnii.	25.—

CONTRIBUȚII LA ISTORIA MODERNĂ A GALAȚILOR

DE

N. IORGA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Sedința dela 15 Ianuarie 1932

Arhivele orașelor noastre, păstrate destul de bine până dăunăzi, se împrăștie de câțiva ani cu o inconștiență și impietate care înspăimântă și indignează pe orice om cu simț pentru continuitatea vieții unui popor și cu datoritul respect față de documentele prin care ea se învederează.

La Focșani, hârtiile se vindeau, înainte de războiu, prin gară; la Botoșani, o administrație imbecilă a distrus tot afară de câteva caiete; la Ploești, hotărârile Tribunalului din vremea Regulamentului Organic serviau ca hârtie de împachetat; la Galați, ia cine vrea din depozite răvășite. Pe această cale am putut avea în mână câteva acte din acea epocă a primei Uniri, de care cercetătorii străini încep a se interesa tot mai mult și care ni-a dat, în ce privește pe istoricii noștri, cari par să aibă un dispreț absolut pentru epoca modernă, singura recentă carte, așa de bine informată, a d-lui Bossy.

Ce e mai însemnat în hârtiile ce am dobândit prin darul unui particular privește relațiile dintre Mihai-Vodă Sturdza și Galații.

I

Documentul întâiu care se tipărește aici a ajuns, prin nu știu câte rătăcirii, în stăpânirea mea. E scris pe un solid pergament. Este în el o încercare de eleganță într'o epocă amfibie,

în care vechile tradiții erau numai rare ori respectate și chiar și atunci imitatorii nu se puteau ridică la înălțimea lor.

Sub raportul grafic și diplomatic Cancelaria Regulamentului Organic nu se desfăcuse de obiceiul unui trecut îndelungat pentru ca să ajungă la simplitatea dură și goală, la standardizarea de o insuportabilă monotonie a Statului modern. Cu slovele în aur din frontispiciu, cu pecetea de chinovar asemenea oricăreia din epoca, așa de apropiată încă, a Fanarioților, deși fără pomenirea, ca marturi, precum vom vedea în al doilea act, a câtorva boieri, aceia numai cari luau parte la judecățile cele mari, dar și cu a modeștilor «candidați îndeplinitori complexului» — lângă trei Balși, un Miclescu și un Cantacuzino, Manolachi Radu și Dimitrie Bran, intruși ai cunoștințelor lor de drept, — cu mențiunea «Scaunului Domniei» și a anului de guvernare, cu iscălitura de complicată modă veche și cu «procit» sau «procelnic» a Marelui Logofăt jos la dreapta, iar, mai jos, la locul unde iscăliă uricarul, cu nota dela «Logofeția Dreptății», el reproduce un tip care se îmbracă de-a lungul veacurilor în mii și mii de exemplare.

Limba e bizar amestecată, expresiile vechi și cele grecești luptându-se cu elemente rusești sau franceze. Avem arhaicii termeni de «răsărit de vară» și «răsărit de iarnă», avem pe «de-aù» devenit «deci», avem «iratul» și «măjăritul», care amintește pe Petru Rareș «măjarul» cu «măjile» lui dinainte de Domnie, un ciudat «tiuc» adaus lângă noțiunile de vin și de păcură, avem «șleahul» pentru șosea și «haznaua» pentru Vistierie, avem «stălpirea» moșiilor, «analogul» socotelilor, raportul - «anaforă», petiția - «prosforă», «schiverniseala» economiei, «hindicul» - șanț (*χάνδαξ* de unde *Xavéa*, Canéa din Creta), un ciudat «mălah» pentru breaslă, numele vechi ale sărbătorilor: Blagoveștenie și Probajeni. Rușii au dat pe «ahotnicii» doritori, pe «a predstavlisi» cu sufixul fanariot, «cinurile», «pomăzțuirile», «slobozăniile». Dar din Franța vin, deseori prin canalul grecesc și rusesc, ca în «cazarmie», «militari», «ofițări», «public» și «a publicarisî», «propus», «poziție», «pavé» și a «pavălui», «a recomandui», «reprezentarisire», sau direct: «capital», «producturi», «concurenție», «condiții», «ecsportasie», «fațadă», «construcții»,

« manufacturi », « ecspediție », « regulat », « bancheri » pe lângă grecescul « bangheri » (de unde Bangheriu, Banghereanu), « catedrală », « cvadrat », « port », « speculație » și « speculanți ».

Actul însuș, baza întemeierii Galaților ca port franc, arată marea înțelepciune, puterea de creație, deosebitul simț practic al Domnului, așa de calomniat, a cărui deviză eră *σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίβει*, « Cu Atena, dar mișcă mâna ». Vechiul oraș e lăsat la o parte, cu străzile înguste, dar la orice reparație ele vor trebui să se lărgească — principiul alinierii — și nu mai e voie a se face case de lemn. Grija cea mare e însă pentru Târgul Nou, unde se dau locuri numai gospodarilor cari clădesc solid și cari pavează jumătatea de stradă din fața lor. Până și plutașilor li se dă un rol: acela de a aduce piatră. Pentru a evita o plebe evreiască speculantă nu se admite decât venirea Evreilor statornici și cu profesii rentabile, iar în noul oraș numai bancheri. Se prevăd iarmaroacele și pietile. Se rezervă loc pentru cazărmi, pentru « grădina obștească » și catedrală. Se asigură poșta și legătura cu Muntenii, desființându-se la graniță taxa turcească de pe vremea când Turcii erau la « Ibrăila ».

Comarate cu măsurile luate de un Slătineanu la această Brăilă, măsuri pe care le prezentam într'o broșură recentă, ele arată ce frumoasă concurență eră între cei doi Domni pentru a face țara nouă, în viitorul căreia ambii priviau cu încredere.

Cu mila lui Dumnezeu Noi Mihail Grigor. Sturza Vv. Domn țării Moldovii.

Aplicația Organicescului Reglament pre cât dovedește fericitoare folosiri aceștii de Dumnezeu păzite țări, pre atăta dezvăluște și aleșile chipuri prin care ar trebui a să face mai nemerit acastă aplicație. Domniea Mè, de sus însărcinată cu oblăduirea iubitei noastre patrii, cu de aproape privire cătră toate acele ce ar pute aduce a sa întreage fericire, din căsul suirii pe Scaunul Domniei am avut diosăbita luară aminte pentru orașu Gălați, care, în sine cuprinzând un unul și numai singur port ce au rămas acestui Prințipat, este și singurul canal a fericirii țarei prin slobodul negoț statornic de fericitorul nou așază-mânt, dar, așa precum întru o din nou organizații nu să pot toate de odată a dăsăvărși, au trebuit ca și noi să mergem după vreme, împregiurări și mijloace și a închipui de odată aceli ce pre rând dorim în grabă a le săvărși. Potrivit dar cu acestea, orașanii lăcuitori gălățani

pământeni și de străine protecții, încă dela anul 1834, a suirii noastre pre Scaunul Domniei întru întoarcerea de la Constantinopoli, la luna Iulie, au întrat cu obștească cerire cătră noi pentru oarecari privileghii și îmbunătățire ce starea de atuncea a științii lor îndemna și dezvălirile aplicației Organicescului Regulament descoperire (*sic*), și, asupra acestor ceriri cu Sfatul nostru stând a lua aminte datornica potrivire a portului pominit cu acea a altor asemenea, nu am pregetat prin domneasca carte din acelaș an, cu luna August, No. 23, a întări și a poronci pe de o parte punerea în lucrare a câte din ceririle zisă vremea și încungiurările erta și, din altă parte, a ne îndeletnici însune spre a înlesni pentru viitorime câte încungiurările de atunci nu da prilej, așteptând și din partea neguțitorilor înlesniri și pregătiri a dorinții lor ca să le supui spre cercetarea și întărirea noastră, însă ne place a crede că, la un port ce de curând priimi slobodă și regulată înființare, înnaintările nu putea pași decât după măsura dizvălirei negoțului.

De aceia cu măhniciune privem că lucrările nu răspundea la dorința noastră și, de și oarecum ne-am aflat împiedicat de acele mai sus, cu toate acestea părinteasca noastră răvnă întru deplinirea doritei ferirci, care nu poate fi decât prin deschiderea și lățirea negoțului, între alte îndeletniciri a sarcinei noastre ne-am îndemnat prin făcătoarea de bine pildă și măsură a protimisi punerea la cale a orașului, schelii și a portului Galaților, însune coborându-ne aice la Galaț și cercetând toate acele ce ar putè grabnic aduce deșchidere și lățire negoțului și, potrivit cu înnoirea ceririlor din anul 1834, ci boerii, lăcuitori și cinstita tagmă a neguțitorilor de loc și streini în de obștie toți cu sporire au făcut și acum, prin jurnaluri închiete cu conglăsuitoarele obștești escălituri predetavlesite noi în chip de jălube prin anaforalile a cinstit și credinșosul boer Domniei Mele, dumnealui Iordache Catargiu Vel Logofăt al Trebilor din Lăuntru și cavaler, iată dăm și întărim orașului Galați următoarele:

1-iu. Dela 1-iu Martie a anului 1837 să cunoaște francu orașul și portul Galații, începându-să locul din apa Dunării, din sus dă spre măhălaoa Răpile, în zarea dealului mai dispre Țiglina, și de acolo dela ameazăzi cătră meazănoapte, pe hindicul acum făcut, tot zarea dealului pe de spre Apus de șirul de movile ce este pe această zare păra întru o movilă mare, ce este de-asupra satului numit Vadul Ungurului, și de acolo cătră răsăritul de vară, prin răpa acè din sus de Vadul Ungurului, drept în apa Brateșului. Deci malul apii Brateșului cătră răsăritul de iarnă păra într'un hindic acum de curând făcut, care să întinde din apa Brateșului drept în Dunăre. Deci spre apus tot Dunărea în sus, pe dinaintea schelii și a orașului Galații, păr la locul unde s'au început, adică în Dunăre, în dreptul zării dealului de la Malul Mare, urmându-să regulamentul de porto-franc ce înnadins s'au alcătuit și întărindu-se de Domniea Mea, să va publicarisi până

la arătatul termen spre obștească știință de cinstit și credințosul boer a Domniei Mele dumnealui Vel Vist. Alecsandru Balș.

2-le. Întărim a avê obștea neguțitorilor acestui port o anumi comisie supt prezidenția părcălabului, d. colonelu Theodor Balș, închegată din patru mădulări aleși din sinul lor, spre închipuirea tuturor celor de nevoe întru dischiderea slobozeniei portului, a căror aplicație nu va putê fi decăt după o singură a noastră cercetare și întărire.

3-le. Întărim adunarea următorului havaet închipuit de singură obștea pentru statornicirea porto-francului, adică: a da fieșcare neguțitor gălățan fără osăbire pe mărfurile de speculații în schele câte zăci părali la suta di lei, zăce părale la chila de grâu, și câte cinci părali la chila de săcară, orz, mălaiu, care vor întra în Casa obștească a orașului spre a sa înbunătățire, precum statornicirea limanului în schele, cumpărându-să adică șarampoi trebuitori a să bati în fața apii, după osăbitul proect ci esti întru această, sau și alte asăminea; atăt adunarea însă a acestor bani, căt și chieltuirea lor va fi prin știrea a însuș Comisiia neguțitorească acê înbunătățită mai sus.

4-le. În privirea întâmplărilor la care acest oraș au fost supus, dorind după părinteasca noastră dragosti cătră lăcuința lui a o înlesni prin toate cuviincoasăle mijloace, hărăzim Casii Obștiei (Eforiei), pe lângă aceli păr acum legiuite iraturi, adică măgeritul a rachiului de consumații, a vasilor cu vin tioc de consumații, a cântăritului, a păcurii tioc de consumații, a trăsurilor de birjă și zăciuala patentarilor, capi-tației dajnicilor din târg, încă câte 20.000 lei, adică doăzăci mii pe anu de la 1-iu Ghenarie 1837, iratul tiutiunului.

5-le. Doi drumuri din țară, șleahuri mari pogorătoare la șcheli, în lungime de 3.150 stănjăni, precum anumi s'au încuviințat a să face acum în Ținutu Covurluiului, sumă înbrăcată cu prund din Bratiș, plătindu-să însă lăcuitorilor câte cinci lei în cursul haznelii de un stănjăn în lungime și de cinci în lat, potrivit cu pravila întru această.

6-le. Pentru a să da orașului o regulată și înfrumusețată poziție, îndreptare, statornicim iarmarocile:

A. Pe tot dealul spre Vadul Ungurului, căt ține moșiea târgului, să să statornicească lăcuința noă, cu uliți despărțitoare, în lățime câte de cinci stănjăni și în linie regulată după plan, cu această, precum singură obștea au cerut, ca pe ulița mare și acê de spre mal să să împărtaşcă câte zăci stănjăni în lățime de tot gospodarul.

În cê al 2-le uliță căti șapte stănjăni și la mahală câte cinci stănjăni; pentru care loc, precum urmează a rămănê de večnică proprietă, să plătească în folosul casăi obștești a orașului cei întâi câte doi galbeni, cei al doilea câte un galbăn și cei al trielea câte pol galbăn de un stănjăn odată pentru totdeauna, atunceă când ar ceri și ar luoa locul în stăpănire, fiind acești proprietari datori asăminea pentru totdeauna a face și a ținê pavê cu însuș a lor mijloace în giumătate din latul uliții în dreptul stănjănilor fieștecui, în bună și sigură stare, cu pardosire, și nu

mai târziu decât în cursul a trii ani dela luarea locului în stăpânire să facă mai întâi paveaoa și apoi să zidească și bină, nu de lemn, ci de piatră și cărămidă acoperită cu oale, cu un rând sau cu doi, precum s'ar îndemăna după planu arhitectului orașului, iar, când cineva ar ceri și îndoit loc, cu împlinirea îndatoririlor de mai sus, i să va da.

B. Pentru înpărțirea acestui loc după înnadins plan să va îndeletnici Comisiia mai sus pomenită, mai întâiu a diosăbi locu îndăstulător pentru zidirile trebuitoare publicului, precum: patru pieți cvadrate sau rătunde în deosăbite locuri în mărime potrivită, locu de școală, doă cazarmie pentru miliție, de biserică catedrală, de grădină obștească, altile de asăminea neapărate oriunde s'ar găsi de cuviință după cerirea planului, dându-să acestora protimisis ca obștești trebuitoare și, întru înpărțirea locurilor după cererile ce ar priimi pomozuind și stălpind locurile, să-i recomanduiască pe ahotnici la Eforie spre a da acole banii proforali, și a priimi documente de večnică proprietate în cuprinderea condițiilor de mai sus arătate de litera A, să fie cu luare aminte ca primitorii locurilor să urmeză negreșit condițiilor, adică a-și face binalile sigure și nič cum de lemn, a-și pardosi fieștecare după analog partea sa de uliță pe giumątate din lățimea ei, fiindcă pe cealaltă giumątate urmează a o pardosi acei din prejmă proprietari, și păr în trii ani, precum s'au zis, a împodobi locul curat și cu zidire, fără a fi îngăduit a întârziè piste acest soroc, care să aducă Comisiei nevoe să dè locul la alț ahotnici spre înpodobirea orașului, și acel d'întai să rămăe păgubaș de banii ce ar da.

C. Orașul vechiu, așa precum să găsăști în neregulată poziție și cu ulițele strămti, să fie din partea Casii a rămănè o stăruitoare prîvighere că, la întămplare de prefacire sau facire din nou a acareturilor vechi, să să lasă ulițele în mai dreaptă linie și în lărgime asemenea păr la cinci stănjăni, neîngăduindu-să mai mult a să face zidiri nestatornici și de lemn, care sânt primejdioasă tărgului, iar pardosirea lor să va urma potrivit cu cerirea a însuș Obștiei prin privele[eghi]ul (?) de reprezentarisire noă de d-l Logofăt din Lăuntru cu anaforoa supt No. 17 din 14 Săptemvrie, scrisă din Gălați. Din capitalul închipuit a să adună dela toți de obștie lăcuitori, adică: măna 1-iu câte zăce lei, măna al doilea câte șapte pol lei, al 3-le câte cinci lei și al 4-le câte doi pol lei pe stănjănul de fațadă ogrăzilor, a casilor și a dughenilor, asăminea și dela plutile de cherestè, coboritoare pe Siret, care, potrivit cu obșteasca jalbă din 1834, Iunie, a lăcuiții Gălaților, între care și neguțitorii acestui mătah, au făcut cerere a fi mântuiți de nedreapta luare de câte 5 lei de plută la Vădenii Țării-Romănești, pre vechiul obicei turcesc, de care prin a noastră mijlocire și stăruire au rămas scăpaț de plata ce li să luoa păr acum, să lasă slobodă voe obștiei Gălaților a aduna și dela aceștiea aceia ce s'ar putea învoi în bani, natură ori piatră ce ar pute aduce pre plute spre păvăluirea uliților, precum prin jalbă să rostește, sau șarampoi spre facerea limanului, fără a fi pozvolită mai multă pardosire

de lemn, precum păra acum, iar în adunarea banilor va stăruî sus pomenita comisie.

7-le. Pentru ușurarea târgoveților de spre ținerea uliților pământești în cvartir, atât cinuri de ȝos, cât și ofițari, să va face în locul Târgului Nou cazarmie anume zidită, statornică și acoperită cu oale, spre care pe lângă suma propusă de obște să va da ajutorul trebuincos întru îndeplinire din Vistierie.

8-le. Spre nelățirea mai mult și în acest oraș a Jidovilor, care sint de supărare și struncinarea speculației, să să rănduiască de dumnealui Logofătul din Lăuntru o comisie cercetătoare, care comisie lămurindu-i potrivit cu construcțiile ce sânt întru această, să nu fie îngăduiți alții decât banherii și acei cu binale, meșteșug destoinic de schivernisit, iar la Târgul Nou nici să să dei locuri de lăcuință altor Izrailteni decât bangherilor în portă evropienescă.

9-le. Pentru înlesnirea corespondenței cu diosăbitele locuri înăuntru și afară din țară să să așază în Gălaț prin stăruirea d. Vel Vist. o ecspediție regulată, prin care să să poată trimeti bani și scrisori, mai ales la Ibrăila și Reini, iar cheltuiala aceștii regularisiri să va acoperi cu plata de pe scrisori.

10-le. Pentru folosirea locurilor sau a producturilor de negoț ce după înpregiurarea vremilor s'ar socoti a le să opri vremelnicește ecsportația, să să facă cunoscut obștește de d, Vel Vist. totdeauna cu șase luni mai înainte de oprire, spre regularisire.

11-le. Pentru mai multă deschidere a negoțului să să statornicască câte cinci iarmaroace pe an, însă:

1. la 2 Fevruarie pentru sărbătoarea Strateniei,
1. la 25 Martie pentru S. Blagoveștenie,
1. la 21 Maiu de Sfântul Constantin,
1. la 6 Avgust de Probajăni,
1. la 14 Octomvrie de Vinere Mare,

care lăsându-se a prelungi câte optu zile negreșit dela zioa ară tată încheerii adunării, cu slobozanie să vie de oriunde orice feluri de producturi, manufacturi și vite de vânzare, precum speculanș spre feluri de alcătuirii.

Acestea întocmai după obșteasca cerire ce în multe rânduri lăcuința de toată starea a portului ne-au făcut, spre o vie dovadă a părinteștii noastre răvne și dorinți, întru obșteasca fericire și întru nădejdie că, și din parte-le, folosiți de dreptățile ce părintește li să hărăzască și li să statornicesc prin acest al nostru domnescu hrisov, vor dezvăli toate mijloacile unui lucrător negoț, păra când prin această o concurenție și a Casii neguțătoarești încredințare de folosurile speculațiilor ce ar face cu acest port și de înlesnirile ce ar avia când s'ar statornici cu lăcuință și case de negoț, că vor afla în toată vremea cuvenitul ajutor i ocrotire, bucurându-să de obșteștile dreptăți hărăzite acestui oraș și port,

Drept aceia poroncim a să și puni în lucraria dispozițiile cuprinsă în acest hrisov spre întocmai urmare.

Scrisu-s'au hrisovul acesta la anul 1836, luna Octomvrie 1, în orașul Galații, în al treilea anu dela suirea noastră pre Scaunul Domniei.

(Iscălitură.)

(Pecete ovală, cu chinovar.)

Iordachi Cant. Vel Logt. procelnom.

Șef secției Mih. N...ler Cămr.

II

Actul, tot în posesiunea mea, scris pe două foi dintr'o lungă hârtie imitând pergamentul, în frunte cu meșteșugitul monogram aurit al lui Mihai Sturza, care răspinge pretențiile epitropiei Sfântului Spiridon asupra unor terenuri ocupate de orașenii din Galați — Domnul gândindu-se la și proprietățile sale, Brateșul și Bădălanul, unde se trecuse ceva și asupra Mitropoliei —, are marea însemnătate că reproduce cuprinsul dovezilor în scris prezentate de cele două părți, mergând îndărăt până la jumătatea secolului al XVIII-lea, privilegiu domnești: acela, dela Constantin Racoviță, care înzestrează marea sa fundație de spital la Iași, în 1757 (1-iu Ianuarie), altul din 24 Iunie al aceluiaș an și cel dela 1759, 21 Maiu, supt Scarlat Ghica, precum și o serie de zapise private, de cel mai mare interes.

În vremea mai veche, dar și până pe la 1830, se întâlnesc, afară de un Turc sau Armean, Docuzluoglu, — de al cărui loc se vorbește, pe lângă alte indicații topografice: Vadul Ungurului, Vadul Sf. Nicolae, gârla Răpedea, de pe hotar, Scursura, apa «Cântă-Broasca» —, numai Români, ca acei din secolul al XVII-lea, pe cari ni i-a păstrat un document fragmentar ¹⁾. Astfel Ioniță Lucaciu, Cerceloiaia, Stana baba Cuzicului, Petca Marandei, Constantin Gherman, Călina lui Constantin Toader, Toader sin Finiche, Sorica lui Albu, Albuleasa, Costin Ghicinan, Ilie Eșanu, Costin cizmarul, Stavri, fiul lui Ion starostele, Hagi Necula, Șărbănachi bulucbașa, Diicu Rufă, Săcară, Gheorghe Șișman, Ion

¹⁾ Iorga, *Studii și Documente*, XVI, pp. 224—5.

Constantin, Hagi Flore Gheorghiu, Maria Costăchioaia, Gheorghe Popa Ioan, Ivanciu Rusu, negustorii Manea, Gheorghe, Constantin, bacalii, Frangole și Ștefan, starostele Alexa, Gheorghe Manoil bacalbașa și fiul Necula, apoi câte un polcovnic ca Tănase, un jignicer, ca un Costea Vasiliu, un șătrar, ca Ioniță, un căpitan, Ivanciu Popa, un « marangoz » sau dulgher, Ion sin Cârste, un Iane a Tăbăcăriței. Rari Greci: un Gheorghe Grecul Moraitul, un Anagnoste Axentopol, iar, pe la 1830 numai, Hristodor Dimopol, Panait Condopol, Gavril Panicopol, Arghiropol. Alți străini în legătură cu proprietatea nu sânt. Știm de aiurea că elementul dalmatin, aflător în Brăila, abia se găsește la Galați, al cărui caracter românesc s'a păstrat până adânc în secolul al XIX-lea, până în vremea când, adecă, toată vitalitatea moldovenească a fost absorbită de funcționism și politică.

[Monograma domnească, cu aur.] Domnescul nostru Divan prin anaforoa din 21 Fevruar, anul următoriu 1841, cu No. 69, au adus la știința Domniei Noastre că, între epitropia mănăstirii Sfântul Spiridon de aicea din Iași, propietară locurilor din șchelă Galații, și între opștia târgului Galații urmând pricină de giudecată după pretenția epitropii pentru înpresurare ce s'ar faci locurilor monastirii de cătră târgoveți, la trecutul an 1838, dumnealui Logofătul Iordachi Catargiu, fostul atuncea epitrop a mănăstirii Sfântului Spiridon, prin adresul cătră giudecătoria de Covurlui, au făcut cunoscut că unii dină cuprinzătorii locurilor din șchele Galații, propietă a monastirii, după știința ce au luat, ar vroi a trage asupra-ș dreptăți de propietatea locului, fără a să sprijini de începătoare dovezi, ci numai de la sine, în vreme când ghenalnicul spital are temelnice și nestrămutate documenturi arătătoare fireștilor semni de hotară a propietății sale, poftind pe giudecătorie ca pe temeiul hrivolului ce este întăritor dani să statornicească stăpânirea monastirii pe hotărăle propietății sale, fiindcă acum mai vârtos, după a noastră punire la cale, urmează a să vinde de veci aceste locuri din șchele și, pentru a nu să prelungi mai mult și a lua sfârșit pricina în cuprinderea Organicescului Reglement, însuș prezădentul să margă la starea locului, spre punere în lucrare, precum să va găsi de cuviință. După priimirea căruia adres acea giudecătorie pe de o parte au făcut lucrările cu chiemari fețelor prigoni-toare în aci (*sic*) cercetare, iar, pe de altă parte, întorcând a sa luoaie aminte dacă soiul cererii epitropiei ar aplecarisi la proșesuri de înpresurări, au văzut că monastirea în termenul publicarisirii pentru opșteștele hotăriri au dat jalobă că moșiia Spiridoniei ar pătimi înpresurare de spre moșiile Badalanul și Brateșul, iar, de spre moșiile

târgului, despre care acum urmează cerirea epitropiei, nu să vedi reclamații, prin raportul din 10 Octomv. anului 1838, cu No. 4739, au cerut dezlegare de la Logofeția Dreptății dacă reclamația epitropiei să aplicarisește la soiul proșelui de înpresurări de moșie, și nu de loc, precum hrisovul își are glăsuire, și de felul cu care esti pornită reclamația, căci, la cazul d'întăiu, nefiind în vreme pornită reclamația, să socotește paragrafisită. Asupra cării Logofeția, prin podpisanii din 10 Noemv. aceluiași an, cu No. 9234, au pus în vedere gudecătoriei că, dacă binalile și locurile cuprinse de acei părți de dumnealui Logofătul Catargiu sânt ca din locul orașului Galați, și dumnealui Logofătul ar vroi a dovedi că cu întinderea lor s'ar fi făcut înpresurare piste locul Sfântului Spiridon, înțelegându-să ca o gâlcevire de spre hotarul despărțitoriu între locul târgului și a Sfântului Spiridon, urmează a să luoa în priivire ca o gâlcevire de înpresurare și după urmare a să supune pravilii atingătoare de asemenea, iar, dacă locurile cuprinse sânt netăgăduit dintr'acel dăruit Sfântului Spiridon și gâlcevirea urmează pentru întinderea bezmănarilor piste cuprinderea documenturilor lor sau pentru căci n'ar fi având nici cum documenturi de proprietă, atuncea pripunerile se socotesc de fire a fi cercetate și hotărâte de giudecătorie, după puterea documenturilor ci vor avè prigonitorii. După priimirea cării dezlegări au Logofeții, acè giudecătorie, prin adres cu No. 5414, din 28 Noemv. 1838, au cerut dela epitropia Sfântului Spiridon lămurite dovezi asupra propunerilor ci au făcut prin jalobă, care anume sânt fețele acele ce samavolnicește ș'ar fi clădit binal pe moșia Sfântului Spiridon, după care să se poată înainti lucrare, tot această epitropie, prin jaloba ce au dat Domniei Noastre, s'au tânguit că giudecătoria Tinutului Covurlui, după jaloba lăcuiților gălățeni, o cheamă în înfățișare pentru lipsa ce ar suferi locul ce Domnul Costandin Mihail Cehan Racoviță anume și înadins au osăbit večnic pentru șchele, când prin hrisevul său au înzăstrat cu celalant locu spitalul opștescu, așăzat în monastirea Sfântului Spiridon, fără a să supune acești dăruiri la vre o îndatorire și că, spitalul stăpânind fără nicio pășire locul lui dăruit, în sămnile și măsurile cuprinse la dăruitorul hrisev ci păstrează, să socotește strâmbătătită cu așa chemare. La care nimic altă nu avè a propune decât cuprinderea hrisevului pomenit, de pe care și copie au dat lăcuiților gălățeni, rugându-să în sfârșit ca să fie mântuită de așa chemare, în care de ar socoti de proprietari pe jăluitoarii târgoveți, legile i-ar chema să răspundă pentru neîngrijirea ce au avut de a nu să rașlui acel loc de măncarea Dunării, dar jăluitoarii, nefiind proprietari locului schelii, nici dreptatea cererii pentru întregimia lui esti a pomeniților și nici spitalul datoriu a deplini lipsurile neprevăzutele întâmplări. Pe care jalobă urmează a noastră rezoluție supt No. 4093, în cuprindere: «Logofeția Dreptății. Să va opri lucrarea giudecătorii și să va îndrepta jaloba această la Divanul domnesc spre a să face dezlegare pentru acè înainte lucrare », iar Logofeția, pe lângă oțnoșăniia iai cu No. 13.842, au îndreptat-o Divanului

domnescă spre a să urma întocma după rezoluția noastră, tot odată făcând cunoscut Divanului că s'au scris și gudecătorii de Covurluiu ca să contenească cu luarea; din povodul căreia s'au și cerut de la poimenita gudecătorie della acestui proșes, în care dellă, după luare aminte ci s'au făcut, nevăzându-să lămurirea făcută, care esti locul acel de patruzăci stânjăni pretenderisit de târgoveți și care acel ce prin al doile dellă îl pretenderisește epitropiia și în ce anumi loc și mărime, cu întoarcerea dellilor înapoi s'au scris gudecătorii de Covurluiu ca să facă această lămurire, pe care să o predstavliscă Divanului, cu închipuire de hartă de starea locului, dacă o asemenea ar lipsi. De la care s'au priimit raport din 27 Iunie anului trecut 1840, supt No. 24.101, cuprinzătoru că, potrivit poruncii acestui Divan cu No. 2.017, pășind spre îndeplinirea ei, prezedentul acei gudecătorii, după cum și epitropiia, au cerut prin adresul din anul 1838, cu No. 32, față fiind vechilul Spiridoniei, Pitar Theodosie Armeanul, prezădentul eforiei și vechilul comitetului moșâilor Domniei Noastre, dumealui Sărdaru Theodor Anastasiu, și ingineriul politii, au dat măsurii lucrurilor de pricină și, închipuind hartă, precum s'au putut mai bine lămurii, o au prăstavlisit-o acestui Divan, împreună cu dellile și cu prescrierile următoare, că locul 1, pretenderisit de cătră târgoveți de la Epitropie, în lățime de patruzăci stânjăni, esti acel de la No. 1 până la No. 2, însămnat pe hartă, a căruia curmeziș, de și nu să găsești astăzi în acele măsuri precum le cuprinde hrisovul, esti însemnat însă că stânjăni arătați pe hartă sânt gospod și daniie cè adivărată. După hrisovul Domnului Costandin Mihail Cehan Vvod din 7265, Ghemar 1, să înțelegi a fi proști, pentru că gospod nici într'o parte nu să împlinesc, și că epitropiia din învechime s'au urmat stăpânire iai tot în mărginirele de astăzi, iar locul al doile pretenderisit de cătră epitropie de la târgoveți esti acel piste liniia trasă dela litera b și până la litera v spre târg, căruia s'au făcut iarăș măsuri pe curmeziș în patru ponturi, precum să arată pe hartă. Stăpânirea însă a epitropiei nu să dovedește și acole să fi întins vre-odată piste această mărginire, îngrădită fiind mai ales și cu semne firești: din gos de spre Badalanu Gârla Răpede însemnată pe hartă și cuprinsă prin hrisovul de dănuire, care nu poate fi alta, pentru că, de ar fi avut această altă numire, și Răpede de era mai în gos, trebuia Domnul dănuitori să cuprindă pe acesta mai întâi cu daniie și apoi să treacă cătră aceia, și, de spre târg, unde îi urmează pretenția, scursura din susul magazalei Docuzluiului, care iarăș, precum pe hartă, asemine și pe fața pământului nu să vedi alta mai adivărată, lăsând a zice pentru magază, asupra căriia ne mai cunoscându-să astăzi acè proprietă a lui Docuzluolu, s'ar pute încapè nedumerire, iar apoi de a să îndeplini suma cu stânjăni gospod, ori în care parte, precum s'au zis, esti cu neputință, pentru că trebuie să cuprindă proprietă streină de învechiți ani și niște sămni firești însemnătoare ci trebuie să le arăti dănuitoriul Domn că sânt pe locul Spiridoniei, nepotrivire însă trebuie să fie din deosebirea măsurii politiei atunce și

a locului mâncat de cătră ape din vreme în vreme, care grănițuesc trupul aceștii moșii. După priimirea căruia raport a pomenitei gudecătorii făcându-să leğuitele chemări fețelor prigonitoare și după îndestulă perepiscă urmată la 2 Ghenar anului următoriu s'au luat pricina în tratație întru stăruirea de față în presustvie a dumisale Vistiernicul Alecu Sturza, epitropul monastirii Sfântului Spiridon, precum și a opștii târgului prin formalnic vechil din partea lor, neguțitoriul Anagnosti Alxentiadi, cercetându-să această pricină, s'au găsit mai întâi hrisovul Domnului Ioan Theodor Vvod din 7267, Mai 21, înfășoșat de epitropiia, cuprinzători acesta altor două hrisoave de la Domnii Costandin Racoviță și Scarlat Grigorii Ghica, prin care să arată că au miluit pe monastire cu tot locul domnescu ce esti la târgul Galaților, după hotărătura ce s'au făcut acelu loc, a căruia hotar să începe din sus, de la malul Dunării, la schele, din cursura ce esti din susul magazali Cocuzluiului (*sic*), malul Dunării în gos pân în Gârla Răpede, ci esti hotar țării Moldaviei, în sumă de una mie patru sute optzeci stânjani, și stânjănă de opt palme domnești, și de acole pe malul Răpedii spre amezănoapte, în lungul locului, pân unde să începi Răpida, adică pân în Brateș, una mie patru sute stânjani; de acolo tot alătura cu Bratișu spre apus pã supt mal, la Vadul Ungurului, una mie trei sute douăzeci stânjani; de acolo pe supt mal asupra Galaților, în lungul locului până în gura scursurii la Dunăre, unde esti magazii Docuzluiului, două mii o sută douăzeci stânjani. Care loc s'au închiet înprejur cu această măsură. În priivirea căruia hrisov și a hărții cu starea locului înfășoșat tot de epitropie, precum, nu mai puțân, și a reclamații epitropii, făcută la 1831, Avgust 3, văzindu-să că epitropiia nu să tânguește de înpresurare numai de spre târgoveți, ci și de spre moșia Badalanul și Brateșul, aflătoare astăzi în proprietatoa Domniia Noastre, apoi, spre a nu să face vre o lovire proprietății noastre, prin practicaoa atunce închiată s'au hotărît să se facă cunoscut vechilului nostru, spre a-ș aduce documenturile îngrăditoare mărgenirii hotarului Bădălanul și Bratișul, precum și epitropiia, ca să-ș aducă iarăș dovezile atingătoare de înpresurarea pripusă, ca prin cercetare să se înainteașă lucrare. Potrivit căriia închieri s'au făcut cunoscut atât vechilului Domniei Noastre, cât și epitropii Sfântului Spiridon, spre a să înfățușă la acel Divan cu toate documenturile și la 22, tot Ghenar, anului următoriu, s'au luat în de iznoavă tratație acaștră (*sic*) pricină, întru stăruire de față în presustvie a dumisale Caminar Ianca Stamati, formalnic vechil din partea epitropiei, precum și a opștiei târgului, prin formalnic vechil din partea lor, neguțitoriul Anagnosti Alxentiadi, față fiind și dumnealui Banul Enachi Stamate, vechilul Domniei Noastre, care după închiera din 2 Ghenar s'au chiebat a fi de față la tratație, spre a nu să face vre o lovire dreptăților noastre la hotărirea ce s'ar da în pretenția epitropiei, sprijinită pe hrisoavele ce înfășoșază de la Domnii Costandin Mihai Cehan Racoviță i Scarlat Grigorie Ghica și Ioan Theodor Calimah, din anii 7265, Ghenar 1, 7265, Iunii 24,

și 7267, Maiu 21. Pe temeiul cărora hrisoave pretenderisești epitropiia a i să înființa locul monastiri, în sumă de una mie patru sute obptzăci stânjâni gospod în curmeziș pe malul Dunării, față fiind și dumnealui dragomanul cinstitei chesaro-crăeștii Aghenții, protector unora din târgoveți, supuși austriecești, și, cerându-să mai întâi dela vechilul epitropiei dovezile ci are în pricină, cu opis iscălit au înfăoșat următoarele: 1. 7265, Ghenar 1, hrisov gospod a Domnului Costandin Mihai Cehan Vvod, prin care, pe lângă alte miluiri ci au făcut la spitălu Sfântului Spiridon din Eși, i-au dănuit și tot locul domnesc ci esti în târgul Galații, după hotărîre ce i s'au și făcut acelu loc, începând hotarul acelu loc din sus, la malul Dunării, la schele, din scursura ce esti din susul magazalii Docuzluiului, malul Dunării în gos pân în gârla Răpedii, ci este hotar țării Moldavii, stânjâni una mie patru sute optzăci, și stânjânu de opt palme, de acolò pe malul Răpedei spre meazănoapte în lungul locului, până unde să începe Răpide, adică păr în Bratiș, stânjâni una mie patru sute, de acolò tot alătura cu Bratișul spre Apus pân supt mal, la Vadul Ungurului, stânjâni una mie trei sute doăzăci, de acolò pe supt mal asupra Galaților, în lungul locului, pân în gura Scursurii la Dunăre, unde este magazia Ducozluului (*sic*), stânjâni doă mii o sută doăzăci, care loc cu această măsură s'au închiet înpreșur, și pre acest loc în curmeziș, la schele pe malul Dunării sânt în frunte magazii de spre apa Dunării, care cuprinde loc stânjâni doă sute, și din magazie păr în apa Dunării este loc deșărt, pentru trebuința schelii, stânjâni patruzăci, iar din dosul magazaliilor sânt case cu oameni, doă mahalale, din cuprinderea acestui să înțelegi că stânjân cu care s'au măsurat locu au fost stânjân prost, iar nu domnesc, căc trebuia să zică stânjân domnesc, iar nu numai stânjân de opt palme. — 2. la 7266, Iunie 22, hrisov gospod a Domnului Scărlat Grigorie Ghica Vvod., prin care întărește daniia mai sus numitului Domn Mihai Racoviță pe locul însămnat prin acel hrisov cu diosebire, însă acest hrisov pomenindu-să măsura stânjânilor cu stânjân domnesc. — 3-le. 7267, Mai 21, asămine hrisov gospod a Domnului Ioan Theodor Vvod., întăritori amânduror hrisoavelor de daniia de mai sus, prin care iarăș să pominește că măsurătoare locului s'au făcut cu stânjâni de opt palme domnești. — Iar vechilul neguțitorilor târgoveți cu asămine opis iscălit au înfăișat următoarele: 1°. 7265, Mart 6, copie încredințată de pe hotarnica lui Ioan Marin Vornic de Poart, cuprinzătoare că, din porunca Domnului Ioan Scarlat Ghica Vvod., rânduit fiind ca să hotărască un locu de casă din târgul Galații, a lui Ioniță Lucaciu, care esti supt deal și să hotărască pe din sus cu locul Cerceloaci, pe din gos cu locul Stanei baba Cuzicului, pe la deal cu locul Petcăi a Marandei și pe la vali cu locul gospod, adică cu gârla numită Broștii, arătându-să prin ea și măsura ci au făcut acelu loc cu stânjân de opt palme. — 2-le. 1787, Iulie 26, copie încredințată de pe zapisul lui Mane bacal și Costandin Gherman, prin care vând lui Ghiorghe Grecul Moraitu

o casă cu locul ei din târgul Galații. — 3-le. 1787, Iulie 26, copie încredințată de pe zăpăsul lui Ghiorghe Manoil și Mane băcalu, prin care vând o casă cu locul iei lui Costandin Gherman din târgul Galați. — 4-le. 1781, Mart 10, mărturie a câțva neguțitori târgoveți din Galați, cuprinzătoare de cercetarea ce au făcut din poronca isprăvniciei, pentru un locu a lui Frangole și a lui Ștefan și că, măsurându-l în curmeziș cu cot domnescu, au găsit doăzăci și șapte coți, iar lungul, din zarea dealului până unde cântă broasca. — 5-le. 1783, Avgust 9, zăpăsul Călinii, soția lui Costandin sânu Toader, prin care vinde nepotului iai Toader sânu Ioan Finiche un locu de casă ci i-au rămas de la răposatul soțul iai Costandin, în vale alătura cu partea locului nepotului iai Toader sin Ioan Finiche, care este hotărît denpreună cu a nepotului ei Toader în preț drept șaizăci și cinci lei. — 6-le. 1784, Noemv. 26, doă copii încredințate de pe doă zăpăse: unul a Soricăi, soția lui Albu din Galați, cătră fiiul iai Costin Ghierman și altul lui Costin Ghierman cătră Sorica, pentru o dugheană cu pivniță ce esti de spre Topucciu, ce au luoat-o în tovărășie drept șasă suti lei, precum și altă dughiană cu pivniță ce să răzășăste cu Ilie Eșanu drept trei sute lei. — 7°. 1785, Avgust 20. Zăpăsul lui Stavri sin Ioan starosti, prin care au vândut lui Mane bacal i lui Ghiorghe Grecu Moraitu i lui Costin cizmariu o casă cu locul ei din Galaț în preț de una mie cinci sute lei. — 8-le. 1797, Fevruar 12, copie încredințată de pe carte părcălăbiei de Galaț, cuprinzătoare de gudecata ci au avut Eni fičor Soricăi Albulesii cu Hagi Neculae pentru un locu de dugheană din Galaț, prin care să dă dreptate fičorului Albulesii să-ș tragă partea din acel locu, adică trei coț și o a patra parte. — 9-le. 1797, Octomv. 26, mărturiiea rânduiților de părcălăbie, cuprinzătoare de cercetarea ce au făcut locurilor din Galați a mortului Șărbănachi bolucbașa și cu locul ce s'au dovedit că au fost a lui Șărbănachi, a căruia față esti de spre Răsărit până în drum, de spre apus până în mal, de spre meazăzi să răzășăști cu locul lui Chiper, iar de spre meazănoapte cu locul Diicului Rufă și a lui Săcară, s'au ales și s'au stălpit cu petreli hotară de giur înpreșur, arătându-să pe hotarnică și cotul cu care s'au măsurat, că ar fi de trei palme. — 10. 1798, Iulie 24, copie încredințată de pe zăpăsul Suricăi, soția lui Albului, pin care vinde un locu din schelea Galații lui Ghiorghe Manoil bacalbașa. — 11. 1801, Ghemar 24, carte gospod a Domnului Costandin Ipsilant Voevod, cătră părcălăbii de Galați, poroncitoare ca să cerceteze și să hotărăscă locul polcovnicului Tanasă, din locul ci ar fi având în Galaț înpreună cu Ghiorghe și Costin bacalu. — 12. 1801, Mart 10, țidula părcălăbiei cătră jăgnicer Costea Vasiliu i Ghiorghe Șişman i șătrar Ioniță și starostele Alexa ca să urmeze cercetare după cuprinderea cărții gospod de mai sus, cu răspunsul rânduiților în dos, de cercetarea și alegire ci au făcut locul polcovnicului Tănasă. — 13. 1801, Iulie 10, copie încredințată de pe zăpăsul lui Ioan Costandin prin care vinde un locu din schelea Galații lui Ghiorghe Emanoil. —

14. 1802, Iulie 15, copie încredințată de pe cartea părcălăbiei de Galaț, cuprinzătoare de gudecata urmată între Necola sâh Għiorghī bacalbașa și Nicola Anastasiu plăcintaru pentru o dughiană plăcintărie ci esti în vale la schele, prin care să dă dreptate lui Nicola Għiorghī să stăpânească dughiana. — 15. 1805, Mart 12, copie încredințată de pe mărturiia polcovnicului Tănasă ci dă Suricăi Albułesei, din partea iai, de cheltuială la împărțala locului ar fi șasăzăci și șapte lei. — 16. 1806, Dechmv. 3, țidula părcălăbiei cătră Alexa starostile de neguțitori ca să se cerceteze pentru un drumușor ci esti pe lângă magazaoa lui Hagi Flore Għiorghiu, pe care un Cuibar pascar în tărie vroeste a-l închide, cu răspunsul rânduitalui de cercetarea ce au făcut. — 17. 1813, Avgust 23, copie încredințată de pe cartea părcălăbiei de Galaț, cuprinzătoare de giudecata ci au avut Ivanču Popa Căpitan cu Necolai fičor lui Għiorghie bacalbașa, pentru răscumpărarea unui locū, prin care să dă rămas pe Ivanciu la pretenția ci au pornit pentru protimisis de răscumpărare. — 18. 1813, Septemv. 8, copie încredințată de pi jaloba lui Għiorghī bacalbașa cătră Domn cu poruncă gospod cătră părcălăbia de Galaț ca să cercetezi pricina ce are cu Ivanču Popa pentru răscumpărarea unui locū din Galaț. — 19. Fără velet, copie încredințată de pe zapisul Marii Costăchioae, cuprinzătoriu de împărțala ce au făcut cu Sofiica unui locū ce au în Galaț, adică trei coț și un čfert au luoat Mariia și trei coț și un čfert Sofiica. — 20. 1813, Octov. 7, copie încredințată de pe cartea Divanului cuprinzătoare de gudecata ce au avut Ivanču Popa Căpitan cu Għiorghī bacalbașa pentru răscumpărarea unor locuri din Galaț, prin care să hotărăște că Għiorghī bacalbașa în puterea zapiselor de cumpărătură să aibă a-ș stăpăni aceli doă locuri ca pe a sale drepti fără mai multă supărare de spre Ivanču Popa. — 21. 1814, Febr. 10, copie încredințată de pe zapisul lui Għiorghī Emanoil bacalbașa, prin care vinde locul său de la schelea Galații lui Għeorghie Popa Ioan în preț de șapte mii cinci sute lei. — 22. 1814, Noemvrii 13, copie încredințată de pe înscrisul lui Hagi Flore Għiorghiu și Costandin Petru, megieș cu locul lui Għiorghie Emanoil, prin care îi dau voe a vinde cui va vroi. — 23. 1814, Avgust 5, copie încredințată de pe înscrisul lui Necolai Għiorghie, prin care să îndatorește a-i triimeti dela Eși adevărata scrisoare de vânzarea locului lui Għiorghie Popa Ioan, fiindcă banii, prețul vânzării, i-au priimit. — 24. 1830, Iulie 13, țidula părcălăbiei de Galaț cătră telalbașa de acolò, ca să strige la mezat un locū dinū Galaț a mortului Costandin Gălățan, la schela pe care esti și magază, în dosul căruia urmează întăritura părcălăbiei cu prețul cel mai de pe urmă, de cincisprezăci mii treizăci lei l-au dat neguțitorul Hristodor Dimopolu, asupra căruia s'au făcut și hareč. — 25. 1834, Ghenar 8, întăritura gudecătorii de Covurluiu a locului cumpărat prin mezat de neguțitoriul Anagnosti Alxentiadi de la Alexandra Stămătoae în preț de cinci sute cincizăci lei. — 26. 1838, Avgust 12, întăritura Eforii orășanești din Galaț, pentru locul ci au dat cu filotimire lui Panaite

Condupolo în folosul veniturilor Eforii, care locu este la gura Vadului Sfântului Necolai, supt mal, în dreptul caselor lui Arghiropolo, învecinat de spre amiazăzi cu Eni a Tăbăcăriței și de spre Răsărit cu moșia Sfântului Spiridon, pân în gărla Cântă Broasca, iar de spre apus cu șoșaoa ci să face acolò spre poștă și de spre meazănoapte cu Ivanču Rusū Sătariu. — 27. 1837, Noevr. 10, zăpisul lui Dimitrie Nicolau, încredințat de gudecătoria de Covurlui, prin care vinde dumisali Malagmaticheci Ieronios, soția dumisale Anagnosti Afscen-tiadi, o parte din ograda casii sale în preț de o mie șapte sute lei. — 28. 1839, Maiu 22, mărturie a câțva neșuțori din Galați că locul lui Ioan sin Crăste dulgheriu sau maraghiozū esti drept a lui de clironomie. — 29. 1839, Mai 25, copie încredințată de pe raportul comisarului cătră Eforie de Galați că, cercetând pentru locul lui Ion sin Crăste, s'au găsit drept a lui de clironomie. — 30. 1839, Maiu 26, zăpisul lui Ion sîn Crăste maranghiozū, prin care vinde neșuțoriului Gavril Panicupolo un loc ci are în Galaț, în mahalaoa din vale moșai Vatra Târgului, ci au rămas clironomie de la părintele său Hrăste, în preț de una mie patru sute lei, încredințat fiind zăpisul și de giudecătoria de Covurlui. — S'au cetit și răplicile date de vechilul opștiei târgului Galați, sprijinitoare dreptăților ci au. — În priivirea căroro și a hărții de starea locului, înfășoșată de vechilul epitropiei, Divanul, după cu amănuntul cercetare ci au făcut înprejurărilor aceștii pricini, au venit în lămurire că epitropia Sfântului Spiridon nu are niciun cuvânt de dreptati a cere mai multă întindere a locului său ci are în Galaț, cu aceiaș închipuire, că adică nu ar stăpâni deplin suma de una mie patru sute optzăc stânjâni, cuprinși prin hrisoave, pentru că acest locū după însuși hrisoavele ce înfășoșază iaste mărginit între doă firești semne vechi și nestrămutate, adică scursura ci esti din susul magazalii Docuzliului și Gârla Răpide, rostind anume cel întâi și mai vechiu hrisov, al Domnului Cehan Racoviță, din 7265, că hotarul acelui loc a epitropiei să începi din sus, la malul Dunării, la schele din scursura ci este din susul magazalii Docuzliului, malul Dunării în gos pân în Gârla Răpide, ci esti hotar țării Moldavii, pân în care această Gârlă Repede, sămn firesc și hotar nestrămutat, despărțitoriu locului monastirii de cătră moșia Badalanul, își și urmează stăpânire monastiria pân' astăzi, neavând nici un cuvânt a trece piste această gârlă statornicită prin însuși hrisoavele ci înfășoșază, înpeșurare după care cu totul cade propunerea ce face epitropia de a i să înființa locul monastirii în suma arătată de una mie patru sute optzăci stânjâni gospod la malul Dunării, după harta ce înfășoșază, care, nefiind făcută de inginer a Statului, nu i s'au putut priimi de gudecată, pentru că, lasă că hrisovul [lui] Racoviță arată numai stânjâni, care nu să socotesc decât proști, și prin cele din urmă, a Domnilor Ghica și Theodor Calimah, întăritoare acelui, să zice: domnești, având această adăogire la numirea stânjânilor, dar și după ispita prin măsoșiștea ci s'au făcut pe harta epitropiei nici cu stânjân domnesc, nici cu stânjân prost nu

să înlănește suma arătaților stânjăni, cuprinși prin hrisoave ca să poată încăpă la fața pământului cuprins și statornicit în arătatele doă semni, scursura din susul magazalii Docuzluului și Gârla Repede, precum iale sânt însămnați pe harta monastirii. Apoi, la așa întâmplare cunoscându-să că stânjăni sânt proști și nici cum domnești și iarăș neputându-să lămuri cu ce palmă s'ar fi măsurat atunci, s'au luat de temeiu nestrămutat semnele firești cuprinse prin acești documenturi, neputându-i rămâne mai mult cuvânt monastirii a cere sumă de stânjăni după închipuire ce-ș face pe harta iei, ci gudecata Divanului statornicești semnele arătate, adegă Gârla Răpede, hotarul despărțitoriu de cătră moșia Badalanul, proprietă a Domniei Noastre, și scursura din susul magazalii Docuzluului, ci esti supt deal hotarul despărțitoriu de spre locurile târgoveților, după însuș rostirea hrisolului Domnului Cehan Racoviță, carele, când vine la al patrulea măsură, după ce așune, pă supt mal, la Vadul Ungurului, apoi zice: de acolo pe supt mal asupra Galaților, în lungul locului, pân în gura scursurii la Dunăre, unde esti magazaoa Docuzluului, neputând monastirea a trece cu locul său piste mal în locurile târgoveților cu întindere din acă scursură, pân în care își urmează stăpânirea și pân'astăzi. Pentru care Divanul hotărăști ca monastirea să-ș mărginească stăpânirea locului său așa precum mai sus s'au arătat, adică de spre Badalan pân în Gârla Răpede și de spre târgoveții gălățani pân în scursura ce esti supt mal, din susul magazalei Docuzluului, nelăsându-o nici cum dela acest locu a să întinde monastirea însuș hrisoavele ci înfășozază epitropiia, cu cât mai vartos că și din documenturile înfășozate de vechilul târgoveților să dovedește că locurile lor ce din în vechime le stăpânesc să întind pe coasta dealului acă de spre scursură pân supt mal, destulă dovadă și acasta că acastă scursură pomenită la hrisolul Domnului Cehan nu poate a fi mai sus decât tocmai supt mal, acolo adică unde și Comisiia de la starea locului au dovedit-o, rânduită acasta de cătră Divan. Drept aceia Domniia Noastră, în temeiu legilor statornice după noul așăzământ, prin acest hrisov cu a noastră iscălitură și pecete întărim hotărirea mai sus prescisă a Divanului domnesc spre večnică curmare a proșului în temeiu artic. 364 din Organicescul Reglement, spre a să urmă întocmai stăpânirea Sfântului Spiridon a Divanului domnesc, atât de spre târgoveți, cât și de spre Bratiș, în hotarul căruia iasti cuprins și Bădălanul, și care acum au trecut în večnica proprietă a Sfintii Mitropolii, urmând întru acasta credința boerilor Domnii Noastre, mădulări a Divanului Domnesc, iscăliț în anafora: dumnealor Logofăt Costachi Balș, Vornic Iordachi Balș, Vornic Scărlat Miclescu, Vornic Lascarachi Cantacozin, Vornic Feodor Balș și a candidaților îndeplinitori complectului, dumnealor: Post. Manolachi Radu și Post. Dimitrie Bran. Pentru care poroncim dumisali Vel Logofăt a Dreptății și cavaler Neculai Canta ca prin locul cuviinș să aducă întru întocmai împlinire hotărirea arătată. Scrisu-s'au hrisolul

acesta la Scaunul Domniei în oraşul Eşii, în anul al şaptele a Domniei Noastre. Anul 1841, luna Mart 21 zile.

Io Mihai Sturza Vvd. (Pecetea cu roşu.)

No. 57.

No. 189.

Balş (?) Vel Log. proç.

Şi s'au dat (?) din Logofeţia Dreptăţii.

D. Corne Vor. (?)

Şi limba e interesantă. Şi aici termenii de trecut în domeniul juridic abundă. Am făcut o culegere a lor: « Impricinaţii », « tânguitorii », « jăluitoarii », « feţele » încep « gâlceava », « prigonirea », printr'o « jalobă », în care « pretenderisesc » — neologismul, trecut prin practica fanariotă, e mai vechiu — drepturile ce-şi atribuie, sau se arată « strâmbătăţii ». Li se acordă « înfăţoşarea » înaintea « Divanului ». După « stăruirea de faţă » a celor două părţi se poate orându o « ispită » pentru a se vede cum s'a « grăniţuit », care e « mărgenirea », cum s'a făcut « măsoariştea », dacă nu e vreo « împresurare », dacă s'a făcut vreo « dănuire ». Se vede « soiul », « firea » locului, cari sunt vecinii, cum se « răzăşesc », dacă e vreun drept de « protimisis », se caută « osebirea », se urmăreşte « hotărîtura ». Cu această « înainte lucrare », afacerea « înainteşte ». Se pot « chema » cei ce se judecă; ei pot veni prin « încredinţării » « vechili ». Se « păşeşte » către sfârşitul care e hotărîrea, « dezlegarea » prin care se « stinge » gâlceava. Uneori se anunţă « hareciul ». Pentru a face o « dellă » « formalnică » se « paragrafisc » « ponturile ». Actul se îndreaptă la « locul unde trebuie pentru « întocma împlinire ». Vechii termini fanarioti, ca « hartă », « politie », « filotimon », şi unii turceşti: « magază » « proprietă » şi « practică », se mai amestecă, dar obraznice cuvinte ruseşti se îmbulzesc sub influenţa protectorilor. Pe lângă acea « dellă » se zice curent: « oţnoşenie », « samavolniceşte », « norod », « perepiscă », « opis », « a predstavlisi ».

Direct sau prin ruseşte au străbătut însă expresii franceze: « precedent », « trataţie », « rezoluţie », « adres », « propunere », « report », « comitet », « ingineriu », « reclemaţie », « documenturi ».

Aceeaş ambiguitate ca în atâtea alte domenii spre jumătatea veacului al XIX-lea.

III

Avem apoi un dosar din 1858 pentru primirea « rânduitorului de Înaltă Poartă pentru aducerea firmanului imperial coprinzătorii Constituții Principatelor ». Pârcălăbia dă, la 1 Octomvrie, această sarcină Sfatului Municipal.

Întrebat asupra condițiilor primirii, se capătă, la 2 ale lunii, dela guvernul din Iași, o telegramă pe care o reproducem întreagă, păstrându-i ciudata ortografie ca să se vadă cum se luptau pe atunci, siliți de telegraful austriac introdus pe vremea ocupației, bieții noștri chirilici cu o nouă ortografie latină:

Ministeriul din Năuntru Sfatului orasienesc din Galaz.

La deppesciă Nro. 1760 sé răspunde ché potrivit cu îndatorire pe lînghe ché cvartire sé se dei massé sci tóte cele trebuitore personei aducatorului înaltului firman sci a convezii facute în Paris pentru reorganizarea Principatelor chéci tot acu sau referat sci Consiliului Administrativ spre a da dislegare de unde sé se faché assemine cheltuialé adeche din Vistierie sau din casa acelu Sfat.

D. D. I. Pruncu

Nro. 22.556. 1858, Octomvrie 2.

Potrivit cu acest ordin se dă « casâerului » suma de zece galbeni pentru cheltuelile sosirii « Ex. Sali Afif-Efendi ». Iar Eforia, iscăbind N. Duca, acordă alți 50 pentru acelaș scop delegatului, Sulgerul Pavel Alevra, numit de Secretarul Sfatului. Ministrul Secretar de Stat Iancu Cantacuzino își dă și el colaborarea, și avem un interesant răvaș de comandă al lui:

12 octobre.

Madame Ant. Tabanelli.

Veillez avoir la complaisance de confier au porteur les vins qu'il croira convenable de prendre dans votre magasin et demain présentez-moi le compte, que je paierai immédiatement.

Votre serviteur,

Jean N. Cantacuzène.

Nu poate fi un înalt funcționar mai politicoș decât atâta.

Fiecare din organele cârmuitoare căută, firește, a trece cheltuiala asupra celuilalt.

Ministeriul din Năuntru, iscăbind « ministru și cavaler Balș Logofăt », se adresează, la 11 Octomvrie, « Sfatului Municipal din Galați », cu această rezoluție, potrivit cu « deslegarea » Secretariatului de Stat: « di vreme ce asămine cheltuele s'au obicinuită a să face totădiauna de Sfaturile Municipale, apoi și aciastă cheltuială ce este a să face cu aduceria firmanului să cuvine totă în sarcina Eforiilor ». Supravegherea plăților rămâne însă în seama pârcălabiei, pârcălab fiind atunci N. Roset. Va participa și Eforia armenescă.

Socoteala se va ridică la 4.987 de lei, 28 de parale, « cursul Galații », Eforia cheltuind din aceștia 2.332 lei, 20 de parale.

Avem socotelile amănunțite ale sumelor date, afară de birjile angajate, și ele ni pot arăta care erau pe atunci mărfurile cerute la un banchet și prețurile curente la Galați:

71 de lei pentru douăsprezăci funturi lumânări de spermăntat,
câte 6 lei, 30 par. funtu.

24 dooă ocă dulceți.

13 două ocă unt de lemn pentru lampe.

3,20 o sticlă de lampe.

35 una sută ocă manganu.

10 cinzeci ouă.

10 la lăcătuș.

17,20 optu hulubi.

20 la trăsuri.

6 două ocă orezu.

2 chitri.

2 oțātu.

20 optu ocă carne.

6 grāsime.

15 una cutie sardele.

18 șasă pui.

12 garafi untelemn.

12 franzoale.

15 parmezan.

4 orzușor pentru supă.

42 trii ocă untu.

4 zarzavaturi.

8 una ocă lumânări.

9,34 patru ocă poamă.

6,16 patru ocă sare.

6,16 patru ocă mere.

15 două ocă zaharu.

- 19,8 trii ocă cigi.
- 2 oțātu.
- 5 cinci coți americană pentru ștersu farfuriile.
- 6 zăci alămăi.
- 5 zăci pîni pentru omu, ficior, bucătariu și rîndașu.
- 138 pentru budinci.
- 92 doă calupuri de înghețată.
- 46 pi una ocă Cotnari și una ocă făstăci glasè.

Deosebit, ca băcănie și vinuri, dela d-na Tabanelli, după a ei însemnare:

- 2 cutie de masere (*sic*) lei 40.
  - 1 cutie sardele de acele mare, lei 35.
  - 3 oche parmezan 90.
  - 4 stecle șanpanie 120.
  - 2 medoc 60.
  - 4 bordò 120.
  - 3 madere 75.
  - 5 bordò 150.
  - 4 ocă, 100 dramuri morun, ocă câte 5,20.
  - 5 ocă carne, câte 2,20.
  - 3 mușchi în 3 bucăți câte 2,20.
  - 100 o sută de ouă, 17,20.
  - 300 trii sute de raci, suta câte 3,8.
  - 3 ocă grăsime, oca câte 7.
  - 6 pui de găină, unul câte 2,15.
  - 8 optu perechi porumbi, pereche câte 4.
  - 3 ocă făină picluită, oca câte 2,20.
  - 6 căpățini conopide, una câte 24.
  - 2 ocă cartofi, oca câte 24.
  - 3 ocă spanacu, oca câte 32.
  - 4 legături de morcovi, legătura câte 32.
  - 2 căpățane de varză roșii, una câte 20.
- Pentru pătrânel, marariu și altul zarzavat s'au dat câte 8.
- 3 ocă meri domnești, oca câte 1,24.
  - 1 ocă icri negri.
  - 250 parmezan —.
  - 275 saliam de Verona —.
  - 1 ocă macaroni —.
  - 2 butelci untu di lemnu paravans, una 5,20.
  - 50 alămăi, suta 28.
  - 1 căpățână zaru de trii ocă și jumătate, oca 5,20.
  - 2 ocă orezu, oca 3,8.
  - 2 ocă strafidi, oca 10.
  - 1 ocă caisă, oca 10.

- 10 funturi lumânări de spermanțete, funtu 6,20.
 2 ocă lumânări di său, oca 8.
 13 perechi franzeli, perechia 32.
 2 pâni di fabrica, una 1,14.
 2 botelci de rachi, una 10,20.
 1 ocă migdale, 7,16.
 1 ocă untu proaspătu, 8,2.

Furnisorii dau pentru alte « obiecte » chitanțe pe aceeaș foaie, iscăbind fiecare la rând.

P. S. Katelion (?) ia 207 lei pentru « șasă butelci bordò și trii șampanie ce amū vândutū din dugeana mè », A. S. Stefanoschi 79,20 pentru « trii butelci rainvainū », Antonio Tabanelli 36 pentru « o butelcă licheorū », Gh. Dimitriu 40 pentru « una butelcă romū jemoaică (*sic*) cu prețū de 20 lei, precumū și unū funtū ciai rusăscū cu prețū de 20 lei », un altul 51,20 pentru « 14 ocă carni de vacă, picioari de vacă și două ocă grăsime », Iordachi Simion 30 pentru « franzoală și pâini », T. Hethwig 57 pentru « moscosoponū, una ocă permezanū și galeti pentru ciai », V. Chirini 44 pentru « 2 ocă untū, căti 12 lei oca și 100 ouă », George N. Condocoury 217 « pentru marfă băcălie . . . , precumū 6 ocă zahar, căti 6½ lei oca, 2 ocă stafide fără sumburi, căti 8 lei oca, 10 funturi lumânări stearine, căti 6½ lei funtū, 1 ocă caffè martinică 12 lei, 1 ocă caisi 8 lei oca, 1 ocă migdali curățite 10 lei oca, 2 ocă orezū, căte 2½ lei oca, 2 ocă castani, căti 4 lei oca, 6 butelci undilemnū pravansū, căti 6 lei una, și ½ ocă icri negri, 18 lei », Simion Guovasū 51,20 pentru « 10 ocă carni de vițălū », Simion sãn Toader « pentru cătū amū umblatū cu trăsura cu d-lui Slugerū P. Alivra, pentru cumpărarea și aducirea a mai multor obiecti », Todorachi băcal 46 pentru « 10 ocă carni de vacă și deosăbitū mușchiu de vacă, precumū și 2 ocă grăsime », acelaș Chirini 84 pentru « 100 ouă, 4 ocă untū și galeti », Iani (?) Metaxas 60 « pentru 50 ocă mangalū, peatră de cuțite, gheață i mirodenii », A. S. Stefanovits 183 pentru « unū pachetū ciocolată, 20 lei, una butelcă romu jemoaică 20 lei, una butelcă maraschì 25 lei, 2 butelci murături 20 lei, una butelcă brantū 28 lei, unū funtū ciai 20 lei și 50 dramuri ulei de morunū, căti 1 leu dramū », Bogdan Czakey 569, pentru « 26 butelci bordò, căti ½ # una, 4 butelci șampanie, căti 24 lei una,

și patru rainvaină, câți 26 $\frac{1}{2}$ lei una », Iordachi Sămionă 55 pentru « franzeli și pâini », tot Condocuri 144 pentru « 4 ocă orez, câți 2 $\frac{1}{2}$ lei oca, 5 ocă zahar, câți 6 $\frac{1}{2}$ lei oca, una ocă cafe chisată, 23 lei oca, 2 butelci undilemnă, câți 6 lei una, 100 alămăi, câți 10 par. una, una ocă icri negri, câți 36 lei oca, $\frac{1}{2}$ ocă măslini verzi, 3 lei, și $\frac{1}{2}$ ocă undilemn pentru lămpi, 2 $\frac{1}{2}$ lei », Cunea Tănăsescu 60 lei pentru « păsări și anumi pui și rață », Gligori Ioan 30 pentru « 6 ocă cigă », T. Tudor Grădinaru 32 pentru « zarzavaturi », Nicolescu 16 pentru « două ocă lumănări de său », A. Weisselberg 34 pentru « trii cuțite și trii furculiți i o sticlă pentru lampă », Gheorghe Dimitrache 45 pentru « 4 ocă poamă, câți 3 $\frac{1}{2}$ lei oca, 3 ocă meri, câte 3 lei oca, 3 ocă lapti dulci, câți 3 lei oca, și 8 ocă vină de loc, câți 2 lei oca », Simion sãn Toader (?) 46 pentru « adusul acestorū obiecti cu trăsura mē de birjă », tot Hollwig 66 pentru « una ocă permezană, câți 24 lei oca, 2 ocă pandișpani 24 lei ».

Urmează sumele plătite la comisari, la epistați, la « madama Anton Tabanelli », la « confetarul Iosef Elen pentru lucrurile de confetărie ».

Știm și aceia că « Pașa » a fost găzduit « în casele d-lui colonelulu Sterieadi », iar masa i s'a dat la casa Negroponti.

Budincile, înghețata, fisticurile și castanele glacé veniau dela Joseph Eli sau Eles. Iar serviciul s'a făcut de Grecul Nicolaos Radysis, de numiții Vasile Spechianu, Costachi Vasiliu, Stavru Ovangiu și Neculai Simion.

IV

Un alt dosar privește răsunetul avut la Galați de moartea lui Alexandru Ioan I-ii, interesantă manifestare de recunoștință patriotică și de conștiință cetățenească.

La vestea neașteptată a morții, un număr mare de cetățeni, între cari și străini de origine, ca Nicolae Gavriloff, P. D. Iancoloff, Achille Bena, Const. Theodorovitz, P. Radovitz, iar unul din ei cu un adaus sentimental: « Vasile Ciohoreanu, cu inimă fierbinte și jalnic adevărat », cer să se ia de Comisia Interimară măsuri care să arăte ce simte orașul de care în special eră legat fostul Domn:

« Principele Alexandru Ioan, fostul Domn al României, a murit. După cât se știe, cadavrul acestui ilustru Domnitor va fi adus în țară, la moșia sa Ruginoasa.

Faptele acestui Domnitor sânt așa de mari încât au ilustrat România și ridicat-o la demnitatea de Stat liber și independent.

Acest Domnitor fiind și cetățeanul nostru, încât durerea este mai simțibilă, venim prin aceasta să ni facem o datorie de cetățeni, rugându-vă să binevoii a da dispozițiunile necesare pentru celebrarea unei panahide la Biserica catedrală în memoria ilustrului răposat, anunțând și publicul gălățean pentru a asistă la această pomenire ».

Iată și a doua cerere, datată 6 Maiu 1873, supt care sunt și iscălituri de ofițeri: căpitanul Gheorghe Borcilă, maiorul Candiano, colonelul Steriadi:

« Domnilor membri,

Marele regenerator al României, ex-Domnitorul Alexandru Ioan I Cuza, s'a săvârșit din viață.

Această dureroasă noutate, pe care ni-o aduc mai multe depeși din străinătate și ziarele locale, a umplut de întristare toate inimile române.

Cetățenii comunei Galațului, unde a fost leagănul copilăriei defunctului, doresc ca în memoria ilustrului fost Domnitor să poarte doliul măcar trei zile.

Pentru acest final vă roagă, domnilor membri, să dispuneți ca pentru ziua de Sâmbătă a curenteii, când este a se aduce rămășițele înaltei persoane în țară, prăvăliile să fie închise, clopotele să anunțe această funebră serbare, o rugăciune înadins să fie săvârșită în catedrală pentru odihna sufletului defunctului.

Această cerere fiind pornită din intima expresiune de recunoștință pentru fostul Suveran al României, rugăm să fie primită și de d-voastră cu aceeași căldură. »

Comisiunea anunță printr'un afiș îndoliat că, « neputând rămâneà indiferentă la regretele ce se ridică din inimile tuturor cetățenilor, și ca recunoștință memoriei decedatului principe, consideră moartea fostului principe al Românilor Ioan I Cuza ca un doliu pentru toți Români de inimă » și hotărăște o panahidă la 12 ale lunii, dimineața.

Doamnei Elena i se trimete la Ruginoasa o telegramă de condoleanță, cum au știut-o face membrii Comisiunii, cari primesc următorul răspuns dela Heidelberg: « Votre souvenir affectueux et reconnaissant pour le cher défunt me touche

profondément; je suis émue de ce témoignage de gratitude venu de votre ville ».

Când s'a adevărit « aducerea rămășițelor prea bunului și de fericită memorie fostului nostru Domn Alexandru Ioan I-iu Cuza », comisiunea alege o delegație pentru a merge la Ruginoasa, în semn « de întristare și recunoștință, atât pentru marile acte ce Alexandru Ioan I-iu, fiind pe tronul României, a săvârșit, cât și pentru că Galațul a avut fericirea de a fi leagănul și orașul natal al acestui mare Român ». Se delegă deputatul Grigore Ventura, profesorul Gheorghe Mihăilescu și preotul Ștefan Plăvănescu, membru al comisiunii (21 Maiu). Mai târziu — doi dintre delegați trebuind să refuze, Mihăilescu se scuză că nu poate « lua parte la o ceremonie atât de scumpă inimii sale », — se numesc alții: Ventura, Gh. Volenti și institutorul Ioan Galescu, cărora li se vorbește în termeni mișcați de « acela ce a fost atât de mare pentru țară și atât de bun pentru noi ca cetățeni ». Numirea membrilor delegației se și anunță la Iași lui Dimitrie Gusti, organizatorul tristei ceremonii.

Dela Ruginoasa, Ventura trimite această telegramă din partea Doamnei:

« Măria Sa Elena Doamna a însărcinat deputațiunea d-voastră a exprima Gălățenilor adâncă sa recunoștință pentru regretele și durerea ce moartea ilustrului Domn Alexandru Ioan I a atârnat în inimile concetățenilor lui ».

Așa de cuviincios se petreceau lucrurile atunci.

Măcar ca o lecție pentru atâția din generațiile de astăzi, astfel de manifestări merită semnalate.

Dar pentru aceasta n'ar trebui ca vandalia oficialității actuale să poată continua opera lor nenorocită.

TOMUL VI (1926—27):**Lei**
300.—

G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. IV și V.	50.—
N. IORGA. O mărturie din 1404 a celor mai vechi « Moldoveni ».	8.—
N. IORGA. O tipăritură românească la Uppsala.	15.—
N. IORGA. Golești și alți elevi ai lui Töpffer în Geneva.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Șaizeci de ani de Cod Civil.	20.—
N. IORGA. Știri nouă despre biblioteca Mavrocordaților și despre vieța muntenească în timpul lui Constantin-Vodă Mavrocordat.	18.—
N. IORGA. Cea mai veche ctitorie de nemeși români din Ardeal (1408—9).	15.—
N. BĂNESCU. Opt scrisori turcești ale lui Mihnea II « Turcitul ».	30.—
G. VÂLSAN. Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir.	30.—
N. IORGA. Foaia de zestre a unei domnițe moldovenești din 1587 și exilul din Veneția al familiei sale.	15.—
V. MOTOGNA. Răsboaiele lui Radu Șerban (1602—1611).	30.—
ETTORE PAIS. Gli scavi di Pompei ed il tesoro di Mahdia.	12.—
Dr. ANDREI VERESS. Scrisorile Misionarului Bandini din Moldova (1644—1650).	25.—

TOMUL VII (1927):

300.—

CONST. C. GIURESCU. Organizarea financiară a Țării-Românești în epoca lui Mircea-cel-Bătrân.	25.—
CONST. I. KARADJA. Delegații din țara noastră la conciliul din Constanța (Baden) în anul 1415.	30.—
N. IORGA. Noi acte românești la Sibiiu.	25.—
N. IORGA. Momente istorice.	8.—
N. IORGA. Informațiuni germane despre România și Basarabia pe la 1870.	10.—
Dr. ANDREI VERESS. Păstoritul ardelenilor în Moldova și Țara-Românească până la 1821.	60.—
CONST. C. GIURESCU. Nicolae Milescu Spătarul.	32.—
ȘT. METEȘ. Contribuțiuni nouă privitoare la familia boierească Buhuș din Moldova.	30.—
I. NISTOR. Răsunetul războiului din 1877 în Bucovina și Basarabia.	12.—
N. IORGA. Ultimele scrisori din țară către N. Bălcescu.	10.—
N. IORGA. Încă un portret al lui Mihai Viteazul.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Unificarea legislativă.	40.—

TOMUL VIII (1927—28):

320.—

H. PETRI. Relațiunile lui Jakobus Basilicus Heraclides cu capii Reformațiunii.	25.—
ANDREI RĂDULESCU. Izvoarele Codului Calimach.	18.—
N. IORGA. Imperiul Cumanilor și Domnia lui Băsărabă.	10.—
N. IORGA. O gospodărie moldovenească la 1777 după socotelile cronicarului Ioniță Canta.	12.—
I. LUPAȘ. Doi umaniști români în sec. al XVI-lea.	20.—
N. IORGA. Brodnicii și Români.	20.—
P. P. PANAITESCU. Contribuții la opera geografică a lui D. Cantemir.	25.—
G-ral R. ROSETTI. Regulamentul Infanteriei franceze din 1 August 1791 și influența lui asupra regulamentelor de cari s'au servit oștirile românești sub Regulamentul Organic.	15.—
G-ral R. ROSETTI. Notele unui ofițer norvegian înaintea și în timpul războiului de neatârnamare 1876—1878.	35.—
GR. NANDRIȘ. Patru documente dela Ștefan-cel-Mare.	15.—
N. IORGA. Rătăcirile în Apus ale unui pretendent român, Ioan Bogdan, în sec. al XVI-lea.	15.—
N. IORGA. Francmasoni și conspiratori în Moldova secolului al XVIII-lea.	5.—
Dr. ANDREI VERESS. Nunții apostolici în Ardeal.	30.—
N. IORGA. Din originile politicianismului român: O acțiune de opoziție pe vremea Fanarioșilor.	8.—
N. IORGA. Informații spaniole despre războiul nostru pentru independență.	32.—
G. CANTACUZINO. Colonizarea orientală în Illyricum.	35.—

MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE

SERIA III

Lei

TOMUL I (1922—23):

VASILE PÂRVAN. Considerațiuni asupra unor nume de răuri daco-scitice.	10.—
ZENOVIE PĂCLIȘANU. Luptele politice ale Românilor ardeleni din 1790-1792.	28.—
ZENOVIE PĂCLIȘANU. Din istoria bisericească a Românilor transilvăneni: «Teologul» vlădicilor uniți.	12.—
ANDREI RĂDULESCU. Pravilistul Flechtenmacher.	16.—
TEODOR V. STEFANELLI. Cadastru și cărți tabulare.	5.—
Dr. IACOB RADU. Manuscriptele din Bibl. Episcopiei unite din Oradea-Mare.	12.—
N. IORGA. Un colaborator francez la Unirea Principatelor, Paul Bataillard.	5.—
N. IORGA. Ernest Renan.	5.—

TOMUL II (1923—24):

VASILE PÂRVAN. Histria VII.	40.—
ANDREI RĂDULESCU. Publicitatea drepturilor reale imobiliare și registrele de proprietate.	15.—
TEOFIL SAUCIU-C-SĂVEANU. Un fragment de ΑΗΚΥΘΟΣ funerar atic de marmoră.	6.—
SILVIU DRAGOMIR. Originile coloniilor române din Istria.	6.—
ION I. NISTOR. Pomenirea lui Dimitrie Cantemir-Voevod.	8.—
C. MARINESCU. Inițierea Mitropoliilor în Țara-Românească și în Moldova.	6.—
Dr. ANDREI VERESS. Pribegia lui Grigorașcu-Vodă prin Ungaria și aiurea.	20.—
N. IORGA. Comemorarea lui Jules Michelet.	5.—
N. IORGA. Un cioban dascăl din epoca de tranziție a culturii noastre.	5.—
TEOFIL SAUCIU-C-SĂVEANU. Memnon, titularul decretului de onoare atenian. I. G. II, 1, 356.	8.—
N. IORGA. Note polone.	12.—

TOMUL III (1924—26):

ION ANDRIEȘESCU. Piscul Crășani.	40.—
V. PÂRVAN. Getica.	800.—

TOMUL IV (1924):

IOAN C. FILITTI. Despre Negru-Vodă.	12.—
VINTILĂ MIHĂILESCU. Așezările omenești în Câmpia Română la mijlocul și sfârșitul sec. XIX.	25.—
Dr. ANDREI VERESS. Campania creștinilor în contra lui Sinan-Pașa.	25.—
P. P. PANAITESCU. Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin.	60.—
N. IORGA. I. Domnița Anca și patronajul ei literar; II. O prigonire politică sub Fanarioți.	15.—
N. IORGA. I. Cea dintâiu istorie universală tipărită în Transilvania; II. Moșiile familiei Beldy în Țara-Românească.	12.—
N. IORGA. Procesele călugărilor dela Sântilie și Gheorghe, pisarul leșesc.	10.—
I. VLĂDESCU. Inceputul anului în cronicile moldovenești până la Ureche.	12.—
G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuiau războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. I—III.	25.—

TOMUL V (1925—26):

N. IORGA. Comemorarea lui Edgar Quinet, cu ocaziunea semicentenarului morții lui.	5.—
ION ANDRIEȘESCU. Considerațiuni asupra tezaurului dela Vâlci-Trân lângă Plevna (Bulgaria).	15.—
AL. BUSUIOCANU. Câteva portrete noi ale lui Mihai-Viteazul.	8.—
ANDREI RĂDULESCU. Dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor.	30.—
N. IORGA. Trei călători în Țările Românești: Caronni, Rey, Kunisch și originea «Lucafăruului» lui Eminescu.	10.—
I. LUPAȘ. Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureșeanu.	60.—
N. IORGA. Lucruri noi despre Chilia și Cetatea-Albă.	15.—
N. IORGA. Un prinț portughez cruciat în Țara-Românească a sec. al XV-lea.	10.—
N. IORGA. O istorie a lui Mihai-Viteazul de el însuși.	10.—